

Párhuzamos történet, avagy hová juthat el egy tehetséges ember Kelet- és Nyugat-Magyarországon

Az 1532-ben, Pozsonyban született Esterházy Ferenc családja a vármegyei középnemesek egyike volt. Miklós nevű fia 1583. április 8-án a galántai kúriájukban tizedik gyermekként jött világra. A felfelé ívelő pályával egyidőben zajló reformáció hatására a család áttért a lutheránus vallásra.

Kivételes karrier

Galánta, Esterházy Miklós születési helye

Esterházy Miklós nagybátyjának, Illésházy Istvánnak Pálffy Katával kötött házassága révén betekintést nyerhetett Pálffy Miklósnak - a 16. századi Magyar Királyság egyik leggyorsabban befutott - karrierjébe. A ranglétrán nagy lépésekkel haladt felfelé, így Pozsony vármegyében egészen az ispánságig jutott és királyi kamarásmester is volt. 28 éves korára már Pozsony vármegye első embere és országos főméltósággá emelkedett. Nagybátyja, Illésházy István pályafutása éppen ellenkezője volt. Ő idős korára érte el legmagasabb pozícióját, a nádori címet. Hogy hatással volt-e Miklós karrierjére híres családtagjai pályafutása?

Esterházy Miklós felemelkedése páratlan volt az országban, előtte senki nem járt be első generációs főnemesként olyan ívű pályát, mint ő. Sikerességéhez hozzájárult Mágochy Ferenc özvegyével, Dersffy Orsolyával kötött rangján felüli házasságkötése. Ennek köszönhetően 1612 novemberében, övé lettek Mágochy birtokai és hatalmas vagyona, amik

által lendületet kap az ekkor még csak kapitány Esterházy pályafutása. Az előnyös házasság mellett apja alispáni pozíciója is segítette fia előrejutását. Egy év múlva már 1613-ban bárói oklevelet kap. Ez az okirat két tényezőt említ: apja alispánságát, illetve nádor nagybátyja, Illésházy István szolgálatait. Ezek alapján sikeres rokonai szinte közvetlen módon segítették Miklós előrelépését. Rokoni kapcsolatai révén hatalmas előnyt szerzett a világi elitbe való felemelkedéshez, bő tíz évvel azután, hogy megszerezte a bárói címet, már a Magyar Királyság egyik legfontosabb főméltósága lett. 1619-ben első

Dersffy Orsolya, Esterházy első felesége

Nyáry Krisztina, Esterházy második felesége

felesége elhunyt. Dersffy Orsolya halála után 5 évvel feleségül veszi Nyáry Krisztinát, aki Thurzó György nádor özvegye. Miklósnak ekkor már két feleségétől származó birtokkomplexuma volt, amelyeket nagy szakértelemmel virágoztatott fel régi fényébe. Minden olyan titulussal bírt, amelyet egy főúr megszerezhetett, így 1626 nyarától gróf (Fraknó örökös grófja is), 1628-tól az Aranygyapjas Rend lovagja lett. Ezek mellett minden olyan magyarországi tisztséget birtokolt, amelyek a korszakban meghatározó szerepet töltek be, mint főispán, császári kamarás, végvidéki generális. A legnagyobb

jelentőségű poszt kétségkívül a nádori cím. Esterházy Miklós ekkorra túlszárnyalta Pálffy Miklóst és Illésházy Istvánt, családja eddigi legbefolyásosabb tagjait. Így 43 évesen korára a magyar állam irányításának már minden területén foglalt el jelentős pozíciókat. Rokonaitól eltérően ő rekatolizált és nagyon jó kapcsolatot ápolt korábbi hitoktatójával, az esztergomi érsekké kinevezett Pázmány Péterrel.

Fraknó vára

De mi lett volna, ha Esterházy Miklós nem nyugaton, hanem keleten születik? Például befuthatott volna egy olyan, az övéhez nagyon hasonló karriert, mint I. Rákóczi György?

Párhuzamos karrier

I. Rákóczi György édesapja Rákóczi Zsigmond főúr, az ő pályafutása során indult a Rákóczi-ház felemelkedésnek. Bocskai István udvarában szolgált, majd mikor apja fejedelemmé vált, vele ment Erdélybe. Amíg Báthory

Esterházy Miklós

Gábor volt Erdély fejedelme, Rákóczi magyarországi birtokain volt. Kétségtelen, hogy Miklóshoz hasonlóan Györgynél is hatalmas szerepet játszottak az édesapa által elért pozíciók, ám ő már magasabb színtről kezdhetette pályafutását.

1615-ben már Borsod megye főispánja, az ónodi véghely főkapitánya. Miklós ennyi idősen még nem viselt címet. 1616-ban feleségül veszi Lorántffy Zsuzsannát, így kapta meg a sárospataki uradalmat, csakúgy, mint Miklós,

házassága révén jelentős birtokokra tett szert.

„Bibliás őrálló fejedelemként” Rákóczi buzgó református volt, Esterházyhoz hasonlóan nagy hangsúlyt fektetett az egyháza felvirágoztatására. Kettőjük esetében ez még úgy is fontos hasonlóság, hogy vallásuk eltérő. 1618-ban Rákóczi és Esterházy is Bethlen Gábor hívei lesznek a II. Ferdinánd ellen zajló támadásban. Rákóczi a hadjárat során felső-magyarországi főkapitány lesz. Rákóczi kitartott Bethlen mellett, aki ugyan a főkapitányi rangjától megfosztotta, ám fejedelmi tanácsnökká tette. Bethlen halála után, 1630-ban I. Rákóczi György Erdély fejedelme lett. Fejedelemként erős, központi hatalmat hozott létre, megtörte a főurak hatalmát, birtokaikat sajátjához csatolta, növelte ezzel már ekkor is hatalmas vagyonát.

1630-ban Esterházy Miklós még fegyveresen próbálta megakadályozni Rákóczi fejedelemségét, ám 1632 után viszonylag békés kapcsolatuk volt, együtt foglalkoztak a politikai kérdésekkel, a parasztlázadás leverésével. Miklós 1640 után már úgy gondolta, hogy Rákóczi nyíltan tiporja el a nemességet, ezzel pedig központi hatalmát erősíti, ami újabb konfliktust eredményezett, aminek végül a Vág-völgyében vetettek véget, ahol az akkor már jelentős és folyamatosan erősödő Miklós győzedelmeskedett.

Rákóczinak azzal is szembe kellett néznie, a politikai konfliktusai mellett, hogy Bethlen István szövetekezett a budai pasával ellene, így György 1636-ban Nagyszalontán legyőzte a törököket. Esterházy Miklósnak is voltak hadi sikerei a törökök ellen, a legjelentősebb a Nyitra-folyónál 1623-ban történő győzelem, ami után diadalmenetben vonult be Bécsbe, hogy bemutassa zsákmányát.

I. Rákóczi György

Hogyan kötődik a Ráckevei Ady Endre Gimnázium mindehhez?

Regécen, amely 1635-től Esterházy Miklós birtoka, iskolánk diákjai majd egy évtizede minden nyáron régészeti feltárásokon vesznek részt. Rákóczi Györggyel itt is párhuzamba hozható, hiszen 1644-ben éppen ő az, aki elveszi Miklóstól az uradalmán keresztül

Felső- és Középsővár látképe az Alsóvárból

16-17. századi leletek Regécen

Tokaj-Hegyaljához tartozó Regéc várát, amely a tokaji bor termesztési helyén keresztül akkorra már országos jelentőségű birtokká vált. Esterházy a nyugatról távoli birtokot nem tudja megtartani, így az a 30 éves háború utolsó szakaszában Rákóczi-birtokká válik Regéc.

Összegzés

Az előzőekből következően kijelenthetjük, hogy mindkét személy az adott ország rész világi pályájának csúcsát érte el. A hasonló tehetségű és pályáívvú személyeket vizsgálva vajon mi lett volna, ha Esterházy Miklós nem Nyugat-Magyarországon, hanem keleten születik? A Rákóczi-dinasztia öt generációja lett fejedelem, ám az Esterházyak szerepe szerteágazóbb, hiszen ők, köszönhetően a házasságoknak is, több tagból állnak, a XX. századig meghatározó szerepet játszanak, ennek oka például Habsburg hűségük. Esterházy Antal, Esterházy Miklós unokája, ugyanakkor mégis kuruc tábornok volt. Ő ment II. Rákóczi Ferencsel, I. Rákóczi György dédunokájával a száműzetésébe. A történelem néha megismétli önmagát, de olykor kicsit másképp. Egy Rákóczi és egy Esterházy útjai olyannyira keresztezték egymást, hogy Rodostóig összefortak.

Felhasznált források az esszéhez:

- Melegh Szabolcs: A regéci vár birtoklástörténete
- Pálffy Géza: Utak a Magyar Királyság élére
- Wikipédia
- Berényi László: Esterházyak

Felhasznált források a képekhez:

- Hirlevelplusz.hu

- [Wikipédia](#)
- [pazirik.hu](#)
- [rezkarcfitnes.blogspot.hu](#)